

www.bukoop.org

koopBÜlteni'nin ikinci sayısını "BÜKOOP'un kurumsal kardeşleri"ne ayırdık. ÇiftçiSen, Kibele Üretici Kooperatifi ve Tohum İzi Derneğinin süreç ve gelişimle ilgili düşüncelerini bu sayımızda okuyabilirsiniz. Yazılara yansıyan olumlu hava heyecan veriyor! Ayrıca aynı konuda yönetim kurulu üyelerimizden Özlem Öz'ün yazısını da bulacaksınız.

Sesinizi duyurmak, bültende yer almak için
koop@boun.edu.tr
adresine "Bülten" konulu bir e-posta atmanız yeterli.

Dizgi: OpenOffice Font: Ubuntu

Özlem Öz

BÜKOOP yönetim kurulu (yedek) üyesi

Geçen yıl BÜKOOP'u kurduğumuzda, ilk yılımızda sistemimizi oturtabileceğimiz bir pilot uygulamayı hayata geçirmeyi öngörmüştük. Bunu büyük ölçüde başardık. Şimdi çabalarımızın çiftçilerle dayanışmaya katkısını bilmenin verdiği sevinç ve heyecanla, lezzetli, sağlıklı gıdayı her ay gidip kooperatifimizden alıyoruz. Pilot uygulamamızda, üyelerimizle ilişki, ağ satış sayfamız gibi iç işleyiş konularının yanında, birlikte çalıştığımız kooperatifler ve üretici örgütleriyle ilişkimizi sisteme oturtmak da amaçlarımız arasındaydı. Bu epey zamanımızı aldı, alıyor. Ünümüz kampüsü ve hatta İstanbul'u aşip Türkiye'ye yayılınca (yurtdışından da yazanlar oldu!) işimiz daha zorlaştı. Ülkenin dört bir yanından, üreticilerden talepler gelmeye başladı. Çok güzel yapıyorsunuz, biz de bunun parçası olmak istiyoruz, diyorlar. Önce "ağır, sağlam gidelim" düsturumuz gereği, temkinli durduk. Kuruluş amacımızı unutmamalım, ancak hayallerimizi paylaşan üreticilerle uzun vadeli, sağlıklı ilişkiler kuralım istedik. Toplantılarda konuyu uzun uzun tartıştık. **Bu tür talepler şirketlerden gelirse reddetmeye, bireysel veya örgütlü çiftçilerden gelirse, araştırıp onları tanıdıktan, mümkünse görüp**

tanıştıktan sonra özlediğimiz gibi bir ilişkiyi başlatmaya karar verdik. Yola birlikte çıktığımız Çiftçi Sen ve Tohum İzi Derneği bize bu konuda destek veriyor. Özellikle Çiftçi Sen başkanı Abdullah Aysu'nun çabalarını belirtmek lazım. Gelen talepler için Çiftçi Sen'in yardımını rica ettiğimizde, çoğunu yerinde inceledi, çiftçilerle tanıştı. Edindiği bilgileri, izlenimleri aktardı. Dönem dönem, birlikte çalıştığımız üretici kooperatifleriyle (örneğin Kibele), toplantılar da yaptık, geldiğimiz noktayı değerlendirdik. Üyelerimizin eleştiri ve önerilerini ilettik. Bunlar bazen, aracılar değil üreticilerle çalışmak konusundaki hassasiyetimiz gibi ilkesel konular olabiliyor, bazen de, örneğin, "pestil çok pahalı geldi" gibi detaylı konular (razı ettik, indirdik pestilin fiyatını biraz!). *(devamı sayfa 4'te)*

Abdullah Aysu

Çiftçi-SEN Konfederasyonu Başkanı

Gıdaların besin değeri azalıyor. Çiftçilerin gelirleri düşüyor. Etiketlerin fiyatı yükseliyor. Gıdadan araçlar nemalanıyor. Kazanan şirketler, kaybedenler çiftçiler ile gıdayı satın alanlar oluyor. Yazarın dediği gibi önce ekmekler bozuldu, sonra domatesler... Şimdi ne bozulmadı diye bakınıyor, bulmaya çalışıyoruz. Ancak nafile. Bulamıyoruz. Gıda ve tohum üretimi yapan şirketlerle kimya şirketleri, üretimden satışa zinciri ele geçirmek için atağa geçmiş durumda. Kullanılan kimyasallar nedeniyle gıdalarda ilaç artıkları birikiyor. Gıdalar sağlık yerine zehir saçıyor. Köylülere ait arazileri şirketler ele geçirmeye çalışıyor. Toprakları ele geçiren şirketler mono kültür üretime geçiyor. Mono kültüre geçildikçe kimyasal kullanımı daha da artıyor. Yerelde üretim yapan üreticiler ithal edilen gıda ürünleri karşısında rekabet edemiyor. İthal edilen ürünler hem sağlıklı değil hem besin değeri bakımından oldukça zayıf. Köklü bir tarım reformuna ihtiyaç olduğu ortada. Tarım reformunu basit bir toprak dağıtımının çok ötesinde görenler var. Mevcut tarımsal üretim modelinde kökten bir değişim sağlaması gerektiği konusunda hemfikir olanlar çoğunlukta. Ancak kökten değişimi sağlayacak tarım reformlarına tarım şirketleri karşı. Yani üretimden tüketime aracısız zincirin halkalarına üreticilerle tüketicilerin birlikte egemen olmalarını şirketler istemiyor. Hükümetlerse böyle bir tarım reformundan yana değil. **Ancak çiftçiler, şirketler ve hükümetlere rağmen reformu aşağıdan gelecek şekilde uygula-**

maktan yana. Üretici küçük çiftçiyle yarı üretici (bilinçli tüketicisi) kentlinin işbirliği aşağıdan reformu gerçekleştirmeye muktedir. Çiftçi Sendikaları Konfederasyonu buna inanıyor. Üretimden sofraya zincirin halkalarına üreticiler, yarı üreticilerle (bilinçli tüketicisi) birlikte egemen olmak konusunda arzulu bir çaba içinde. Boğaziçi Üniversitesi'nde kurulmuş olan BÜKOOP, üreticilerle yarı üreticilerin işbirliğinin ürünü. Hükümetler ve şirketler üretim sürecinde ürünlerin nerede ne koşullarda üretildiğini satın alanların bilmesi gerektiğine aldırıyor. Yarı üreticilerse ürünün nerede, kimin tarafından, nasıl üretildiğini bilmek istiyor. Endüstriyel üretim modelinde (şirket tarımında) çiftçilerin, yarı üreticilerin sağlıklı, kimyasalsız ürün isteklerini yerine getirmeye mecali yok. Bunun için topraklarını dindendirmeleri gerekiyor. Bu süreçte üretim tarzını değiştirmek isteyen çiftçilere devlet desteği de yok. İşte bu nedenlerden dolayı üreticiler ile yarı üreticilerin işbirliğine ihtiyaç var. **Bu birliktelik ve elelelik tarım şirketleri ve destekçileri hükümetlere karşı bir ilk, onurlu örnek. Sağlıklı gıda yetiştirmek ve yemek isteyenlere sağlıklı çevrede yaşamak arzusunda olanlara umutlarını gerçekleştirebilmek için bir ilk deney.** Bu deneyin başarılması küçük çiftçiye yitirilen üretim ahlakını geri kazandıracak. Yarı üreticileri de sağlıklı, adil ve besin bakımından zengin gıdayla yeniden buluşturacak. Evet, bu proje birçok nedenden başarılmaya mecbur. En çok da bizi biz yapan değerlerle pratikte bizi yeniden buluşturacağı için gerekli.

Berin Ertürk

Kibele Ekolojik Yaşam Kooperatifi

Kibele, ekolojik üretim yapan küçük çiftçilerin oluşturduğu bir kooperatif. Üç yıllık "resmi" geçmişi var ama kooperatifle sonuçlanan tartışmalar, arayışlar çok daha öncelerde başladı. Çoğumuz sertifikalı organik üretim yapan çiftçilerdik. Kooperatif aracılığıyla hem başta tohum ve fide olmak üzere ortaklarımıza üretim girdileri sağlamayı, hem de ürünlerimizin değerlendirilmesi için depolama, paketleme, işleme, pazarlama sorunlarımızı çözme-yi hedefliyorduk. Ancak amaçlarımız asla kendi ekonomik sorunlarımızdan ibaret olmadı. **Organik tarım standartları, doğaya dost, temiz üretimi tanımlamakta yeterli olmadığı gibi, yerli bitki ve hayvan çeşitlerinin, geleneksel ürünlerin korunması amacını taşıyamıyordu.** Büyük işletmelere göre geliştirilmiş endüstriyel tarım standartları doğal olarak küçük üreticiyi dışlıyor, "sözleşmeli üreticilik" modeliyle "piyasanın" dışında tutmayı yeğliyordu. **Sonuç olarak, üretici ve tüketici açısından makul fiyatlarla, adil bir ticaret sistemi geliştirmek yerine organik ürünler "lüks mallar" olarak algılanıyor ve üst gelir gruplarına sunuluyordu.** Oysa biz, temiz ve sağlıklı gıdanın herkesin hakkı olduğu düşüncesinden hareketle, Kibele'yi kurarken amaç ve misyonumuzu şöyle belirledik: Temiz, dengeli, sağlıklı bir ekolojik çevrede yaşamak hepimizin hakkı. Tarım öncelikle doğal ekolojik çevreye saygılı bir faaliyet olarak sürdürülmeli, doğal kaynakları tüketmemeye özen göstermeli. Kibele, biyolojik zenginliğimiz olan

yerel bitki ve hayvan çeşitlerimizin korunmasını, değerlendirilmesini amaçlar. Verimi endüstriyelden düşük olsa da gıda değeri ve lezzeti üstün bu çeşitlerin değeri bilinmeli, tüketiciye anlatılmalı. Yerel bitki ve hayvan çeşitlerinin ıslahı desteklenmeli.

Canlılar, şirketlerin çıkarı için genetik malzeme haline getirilemez, patentlenemez. Genetik olarak değiştirilmiş olmasa da hibrid tohumlar patentli tohumlardır, kullanılmamalıdır.

Ülkemizde ekolojik yapısı bozulmamış bölgeler günbegün azalmakla birlikte hala varlığını sürdürmekte. Buralarda temiz yöntemlerle üretim yapan çiftçilerin ürünleri değerlendirilmeli, bilinçli ekolojik tarıma kazandırılmalı.

Artık geleneksel besin işleme yöntemlerinin, gıda sanayi ile piyasalarda rekabet etmesi mümkün değil. Bu yöntemlerin ardında tecrübe, emek ve yüzyılların birikimi olan bilgi yatmakta. Geleneksel gıda üretiminin sürdürülmesi için mücadele verilmeli.

Temiz geleneksel üretime sahip çıkmak ancak ardında yatan bilgi birikimine sahip çıkarak mümkün. Hızla yok olan bu bilgi kayıt altına alınmalı Bilge Köylü Tarımı canlandırılmalı.

BÜKOOP ve Tohum İzi ile işbirliğimiz, bu ilkelerin soyuttan çıkıp pratikte nasıl işleyeceği konusunda bizim için değerli bir deneyim oluyor. Size ulaşan her ürün, üreticisiyle, yetiştirilme/işlenme koşullarıyla tek tek irdelenip, değerlendiriliyor. Böylece hedeflediğimiz standartlar şekilleniyor. **Size ulaşan her ürün, geleneksel bilginin bize ulaşmasına, deneyimlerimizin üreticiye aktarılmasına yol açmakta; Anadolu'nun bir köşesinde bir üreticinin temiz üretimi sürdürmesi için küçük de olsa ivme sağlamakta.**

Tarık Nejat Dinç - Olcay Bingöl

Tohum İzi Derneği

Tohum İzi, sürdürülebilir tarım uygulamalarını ve adil üretici-tüketici ilişkilerini desteklemek üzere, bu alanlarda eğitim, araştırma, kapasite geliştirme ve ekoturizm projelerini, yerel tabanlı ve yöre halkına gelir getirecek sürdürülebilir çerçevede gerçekleştirmeyi amaçlayan bir dernek. Köy yaşamı ve kır-kent ilişkilerini ilerletme, üreticiden tüketiciye doğrudan satış ve katılımcı sertifika sistemleri tasarlama, üretici ve tüketicinin adil gıdaya erişimini sağlama, (organik, ekolojik vb) sürdürülebilir tarımı geliştirme, üretim ve karar süreçlerinde kadın ve gençlerin katılımını arttırma, becerilerini geliştirme, çevreyi koruyan iş alanları oluşturma ve iklim değişikliğinin çevre ve tarımla bağlantısına yönelik eğitim, uygulama ve araştırmalar yapma üzerine çalışmalar yürütüyoruz.